

Tóth János

Bioetika – Állatvédelem – Vegetarianizmus

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen
készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

8.2 LECKE VEGETARIANIZMUS

A vegetarianizmus az a táplálkozási gyakorlat, amely mindenfajta táplálék elfogyasztását elveti, amely egy állat megölését feltételezi. Ez nemcsak egy táplálkozási rend, hanem egy kiterjedt eszmerendszer, melynek fő törekvése, hogy az állatnak minél kevesebb szenvedést okozzunk. Napjainkban egyre nagyobb hangsúlyt kap a hústermelés negatív hatása a környezetre és az ökológiai rendszerekre.

8.2.1 Vegetarianizmus irányzatai

A vegetarianizmusnak több formája ismert, attól függően hogy hogyan viszonyul a különféle húsokhoz, halhoz, tojáshoz és tejtermékekhez.

	vörös hús	fehér hús	baromfi	hal	tojás	tejtermékek
szemivegetarianusok (flexiteriánusok)	-	+	+	+	+	+
pallotariánusok	-	-	+	-	+	+
peszkateriánusok	-	-	-	+	+	+
lakto-ovo vegetáriánusok	-	-	-	-	+	+
lakto-vegetáriánusok	-	-	-	-	-	+
ovo-vegetáriánusok	-	-	-	-	+	-
veganok	-	-	-	-	-	-

A vegetarianizmuson belül a leginkább radikális irányzat a **veganizmus** amelynek a követője a „tejtermék nélküli vegetáriánus”. A vegetarianizmus háttérében a következő „tisztá” motivációk állhatnak: *állatvédelmi; ökológiai; emberbaráti; egészségügyi*. Vizsgáljuk meg ezeket a motivációkat.

Vegetariánus táplálékok. Forrás:

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Vegetarianizmus#/media/F%C3%A1jl:Soy-whey-protein-diet.jpg>

8.2.2 Állatvédelmi alapú vegetarianizmus

Ha utilitarista szempontból vizsgáljuk a húsevést, akkor azt főszabályként el kell utasítani, hiszen a dolog természetéből következően a húsevés nagyobb fájdalommal jár a préda állat számára, mint amennyi örömet okoz a húsevőnek.

Ugyanakkor nyomos érvek vannak az állatvédelemre épülő vegetarianizmussal szemben. A húsevő és a mindenevő állatok számára a húsevés egy természetes viselkedés, amihez joguk van. Hiszen minden állatnak természeti joga van a saját természetének megfelelő táplálkozáshoz. Ebből következően az embernek joga van ahhoz, húst egyen hiszen természeténél fogva mindenevő, s így részben húsevő lény is.

A helyzetet bonyolítja, hogy az ember egy morális lény is, s mint ilyennek erkölcsi kötelessége a táplálkozását úgy megoldani, hogy azzal a lehető legkevesebb állatjóléti és ökológiai problémát okozzon. Ebből a szempontból éles különbség tehető a vadon élő állatok és halak, illetve a tenyésztett állatok és halak elfogyasztása között.

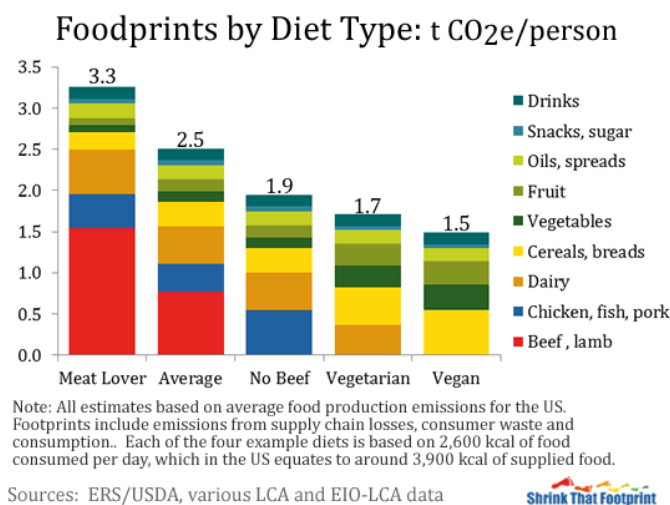
A vadonélő állatok vadászása és halászása könnyen vezet túlvadászáshoz és túlhalászás, így az adott faj kihalásához. Ez nyilvánvalóan súlyos ökológiai probléma és így környezetetikai szempontból sem fogadható el. Ezért a veszélyeztetett fajokhoz (cápa, bálna, orrszarvú stb.) kapcsolódó élelmiszerek illetve készítmények fogyasztása

környezetetiki szempontból elfogadhatatlan viselkedést jelent.

A haszonállatok megevésének a gyakorlata általánosságban elfogadható, hiszen ezek az állatok azért léteznek, hogy megegyük őket. Azaz még utilitarista szempontból sem a haszonállatok levágása és fogyasztása jelenti a problémát, hanem azok túlzott szenvedése. Természetesen az állatok számára lehetnek olyan borzasztó létfeltételek, amelynél számára a nem-lét is jobb. Az eseteket ebből a szempontból kell vizsgálni és szabályozni.

8.2.3 Ökológiai alapú vegetarianizmus

Egy vegetáriánus ember ökológiai lábnyoma sokkal kisebb, mint egy hasonló, de nem-vegetáriánus ember ökológiai lábnyoma, vagy környezetterhelése. „*Tegyük fel, hogy 1 kg fehérjét szeretnénk előállítani. Ha mindezt szarvasmarhából szeretnénk kinyerni, úgy 190 négyzetméter termőföldre, és 105.000 liter édesvízre van szükségünk. Szójabab esetén ezek a számok töredékükre csökkennek: 16 négyzetméter föld, és 9000 liter víz szükséges. ... ha tengeri algák természetéből állítjuk elő az 1 kiló fehérjénket, akkor 0,6 négyzetméter földet (nem kell, hogy termő legyen!), és 2100 liter vizet (tengervíz is lehet!) kell csak kölcsönöznünk az anyatermészettől.*” (Tarján) Tehát **a vegetáriánus életmód sokkal kisebb környezetterheléssel jár, mint a húsevés.** Ezért környezetvédelmi szempontból az jó, ha az emberek minél kevesebb húst és azon belül minél kevesebb vörös húst fogyasztanak.

Különböző táplálkozási lábnyomok széndioxid terhelése. Forrás: <http://shrinkthatfootprint.com/wp-content/uploads/2013/01/foodprint5.gif>

Ez a környezetvédelmi felismeréshez vezetett el a húsmentes hétfő ([Meatless Monday](#)). Gyakorlati következményeit tekintve a pénteki böjt ([pénteki böjt](#)) hasonlóképpen hasznos a környezetvédelem szempontjából.

8.2.4 Emberbaráti és egészségügyi vegetarianizmus

Ökológiai törvényszerűség, hogy egy meghatározott területen sokkal több, általában tízszer annyi növényi eredetű táplálék állítható elő, mint állati eredetű táplálék. Tehát a Földön sokkal több, durván tízszer annyi embert lehet élelmezni növényi, mint állati eredetű táplálékkal. Az egy másik kérdés, hogy mi az oka az emberi éhezésnek: az élelmiszer hiánya

Az **állatkísérletek** (Animal_testing) témaköre szintén fontos bioetika kérdés. A dilemma abból adódik, hogy vannak vagy legalábbis lehetnek olyan állatkísérletek, amelyek nélkülözhetetlenek a humán gyógyászat szempontjából, másrészt a kiszolgáltatott helyzetben élő kísérleti állatoknak az általunk (emberek által) okozott szenvedés etikai szempontból elfogadhatatlan. Ráadásul a kísérleti állatoknak okozott szenvedést, bár csökkentésére lehet és kell törekedni, de nem lehet kiküszöbölni. Tehát az állatkísérletek esetében nagyon élesen megmutatkozik az antropocentrikus és a nem-antropocentrikus érdekek ütközése.

vagy a szegénység. Az előbbi problémán tud segíteni a vegetarianizmus, az utóbbin nem.

Az egészségügyi vegetarianizmusnak sokkal kisebb az etikai jelentősége, hiszen itt az alany a saját érdekében tartózkodik húsevéstől. Ráadásul még az is vitatott, hogy a vegetarianizmus az alany számára egészségügyi szempontból előnyös vagy káros. Abban széleskörű egyetértés van, hogy a mérsékelt húsevés egészségügyi szempontból nem káros, miközben környezetvédelmi és emberbaráti szempontból kimondottan hasznos.

(Tóth János, SZTE)

Kérdések:

1. Milyen formái vannak a vegetarianizmusnak?
2. Mutassa be milyen motivációi lehetnek a vegetarianizmusnak ?
3. Mutassa be a vegetarianizmus különböző motivációit!
4. Az állatkísérletek esetében milyen etikai szempontok merülnek fel?

Szakirodalom:

Kovács József (2006): *A modern orvosi etika alapjai*. Medicina Kiadó. Budapest. (511- 556)

Tóth I. János (2015): *Környezetetika. Digitális tananyag*. Szegedi Egyetem. (9. fejezet: Vegetarianizmus)<http://eta.bibl.u->

EFOP-3.4.3-16-2016-00014

szeged.hu/1664/2/kornyezetetika/kornyezetetika/www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/kornyezetetikaV2/index-2.html

